

El brusi dominical

N.º 13

ENTREVISTA

GOYTISOLO

Ja fa molts anys que s'inventà un món al revès. En aquest món somniat i desitjat pel poeta Goytisolo el llop era bo, el pirata honrat, el príncep dolent, la bruixa bella...

A LESHORES somniava amb aquest món i avui desitja coses tan importants i transcendents, tan conformadores de felicitats sòlides i indestructibles, com entrar als cinemes sense pagar, tornar a escoltar misses de cul i en llatí, aprendre anglès en quinze dies, i sobretot poder menjar cranques amb Júlia i la Ton. La filla i la dona.

Un dia em va dir: «ja saps, sóc aquest home amb aspecte de miserable». Em vaig riure de la sarcàstica i masoquista frase, perquè ja el coneixia prou bé com per saber que encara que els miralls el retornin com un miserable, ningú que conegui de prop aquest home eixut, d'esguard nerviós, de gestos calmats, no pot pensar que

(Passa a la pàgina següent)

Pedro Madueño

(Ve de la pàg. anterior)

és un ser miserable. Amic dels seus amics, sempre lleal amb ells, generós de cor —amb els diners ni ho sé ni m'importa— una mica càustic en les seves expressions, sempre a punt de la **boutade** incisiva i gens mancada de gràcia, cercant entre els sers i els carrers els subjectes dels seus poemes. Així és, José Agustín Goytisolo.

Amb ells i en ells ha teixit una llarga escriptura, ha compostat molts llibres de versos, des d'aquells que el van introduir en el món dels anomenats poetes socials, fins aquests d'avui mateix, escrits **sobre les circumstàncies**, o a propòsit dels seus fantàstics personatges. El llobatò bo, per exemple. Un personatge que no sabia qui era, i ha hagut d'inventar, recrear-lo per als nens —i els adults— en forma de conte meravellós al que seguiran el de tots aquells altres sers: els d'aquell món al revès.

Els seus versos, llegits o escoltats —al poeta Goytisolo l'han cantat Ibáñez, Serrat i molt recentment Rosa León— són una llarga non-non i un vigia expert, una denúncia i un xiu-xiu, una

«Potser el dia que el PSOE ho tingui tot jo seré a l'oposició del partit»

petició o un prec. I està content quan el resultat del vers que va escriure per a captivar una noia, és que aquesta noia s'enamori perdudament del missatger que li va lliurar el poema.

No em pot contar la seva vida perquè, és clar, una vida mai no es pot contar. Consta fonamentalment de coses tan importants com és menjar, d'utxar-se. Jo em duto cada dia i dos cops. A mi no m'abandona el meu desodorant... Així vam començar a parlar mentre jo tornava a demanar-li que ara i davant una cassette em contés coses d'ell i la seva família, del seu impenitent desig d'escriure.

Fill d'una família catalana d'origens cubans, escriu des dels vuit anys, i després ho trencava tot, perquè a casa hi havia una molt bona biblioteca i jo comparava els meus poemes amb els d'Alber-

ti o Lorca i és clar, eren una catàstrofe. Així és que els esquinçava.

Un dia es va decidir a no trencar-los. Es va presentar al premi Adonais i després al Boscan i més tard a l'Ausiàs March. Els guanyà. Diguem que va fer una entrada en la poesia de cavall sicilià. Pertany a aquests poetes que anomenaren dels anys cinquanta, potser perquè aquesta és l'edat que tots freguen —o que els frega—, potser perquè es van donar a conèixer en aquella dècada. En aquella generació hi són Barral, Gil de Biedma... poetes urbans de mons rurals, poetes d'arrels catalanes que s'expressen en llengua castellana.

El diner que guanya amb els seus llibres només li serveix per als seus vicis, així és que treballa en diversos llocs. Fa anteprojectes arquitectònics, assessora editorials,

restaura castells de Templaris... Divers Goytisolo, com ho és l'art en si. Un dia —fa poc— em va explicar que és una mica nou-ric, ara, i que en la seva infància, acabada la guerra, era nou-pobre.

Quan tot el món, a Catalunya, es va enriquir amb Franco, la meua família es va arruinar. La qual cosa diu molt en el seu favor, que no era tant una família burgesa i sí una família de professions liberals, sense negoci ni botiga. No eren especuladors, ni fabricants, ni comerciants. Eren gent honrada. Sentència.

La primera generació d'escriptors Goytisolo seran ell i els seus dos germans, Luis i Juan. Mentre aquests es dedicaran a la novel·lística, José Agustín penetra el laberíntic món dels versos.

Per què aquesta afició

a l'escriptura dels tres germans Goytisolo?

La meua mare tenia una biblioteca molt bona. Va morir molt jove, durant la guerra civil, en un bombardeig, i a nosaltres ens van quedar els llibres com si fossin part d'ella.

Així comença una poètica història de petits orfes apropiant-se als objectes materns en busca de la carícia que ja no es rebria. No poden repetir el nom de la mare, que queda proscrit a la casa, com si la seva mort hagués estat una gran traïció a la família. José Agustín només recuperà aquell nom, Júlia, quan neixi la seva filla.

El meu pare va prohibir dir Júlia, dir mare o dir mamà. A la noia de la casa, li va canviar el nom perquè es deia Júlia. Li deien Eulàlia.

I la història de la mare innomenada continua i s'allargassa fins al poe-

ma, el nom prohibit, el record constant. Sorgeix el vers gràcies o per culpa de tota aquella història. Però no en diem cap més cosa, justament perquè de les belles històries val més no parlar-ne, no rompre'n l'encanteri. Han de restar innomenades. Com el nom de la mare.

El poeta Goytisolo mai no pensa en el vers. Pensa en el poema: «el vers surt després, cada poema té una forma o, almenys, jo crec que la té».

Es lamenta que quasi s'hagi perdut l'ús de compondre epigrames. Deu ser per això que ell els recrea en aquest seu darrer llibre. **Sobre las circumstàncies**.

Escriure epigrames és molt difícil, però en quatre versos es pot expressar una sola idea. La forma te la dona la idea, i de vegades a la inversa.

Vas ser un poeta social, és a dir, un poeta d'oposició. Ara ets al poder, milites al PSOE.

No! —interromp ràpid—. Jo sempre he recolzat a qui podia fer més mal a la dreta. Abans, qui estava més organitzat als anys 50, era el PCE. Vei ser com-

(Passa a la pàg. següent)

(Ve de la pàgina anterior)

pany de viatge del PCE, sense militar-hi mai. Quan vaig veure el desastre i la fragmentació del partit i del PSUC, vaig recolzar i recolzo al partit que pot treure's d'un govern de dretes i aconseguir-ne un d'esquerres per aquest país, per primer cop en més de mig segle.

Jo no sóc un perdedor. He perdut sempre, ho vaig perdre tot, però tinc més moral que l'alcoià. Potser el dia que el PSOE ho tingui tot, jo seré en l'oposició d'aquest partit. Estic, doncs, amb el PSOE, però sense carnet a la butxaca, com he estat tota la meua vida. Anar per lliure, se'n diu d'això. Ells m'accepten així i així està bé.

El teu avi i el teu besavi eren cubans. Bé per ascendència familiar, bé per inclinació personal, estàs molt lligat a la vida cultural cubana. Has format part de jurats d'aquell país, has visitat Cuba diverses vegades en delegació cultural. Parla'm de la Isala, i de Valladares, per l'escàndol.

He estat molts cops a Cuba, efectivament. He escrit una antologia de poemes cubans. Per cert, entre els 300 poemes que vaig llegir per a, finalment, fer-ne una antologia de 25, mai no va ser-hi Valladares, contra qui no tinc res en contra a part que escriu pessimament malament, és un d'aquests casos d'immoralitat, semblant al que va succeir a l'Estat espanyol amb Marcos Ana. El PCE, s'inventà que Marcos Ana era un gran poeta per tal de treure'l de la presó. Amb Valladares ha passat el mateix. I a més a més no és paralític, perquè va baixar de l'avió fent salts, com la pantera rosa. Així és que si no existeix com a poeta i tampoc no està paralític, més valdria que diguessin que calia treure de la presó un senyor, que s'inventessin una història creïble i no totes aquestes tonteries.

Insisteixo en què Goytisolo em parli de Cuba, i el poeta em diu: El els darrers trenta anys, la cultura cubana ha estat una cosa molt important. Només Carpentier i Lezama en prosa, i en vers Nicolás Guillén, Cintio Vitier, Eliseo Diego o Roberto Fernández Retamar —que, per cert, arriba aquest dissabte a casa—, ja són l'exponent d'una cultura molt sèria. Que consti que sóc molt crític amb Cuba. A mi l'assumpte de Padilla i la seva confessió em van semblar una cosa innoble. Saps que he estat deu anys sense poder anar a Cuba? Els anys en

els que Padilla ha estat professor de la Universitat de L'Havana.

Padilla va aconseguir enganyar la Seguretat de l'Estat Cubà, que aleshores era insegura, i a Cultura, que en aquell moment era inculta. La va fer grossa, perjudicant gent sèria, fins i tot amics.

I dels assumptes polítics passem als assumptes particulars. Parlem de la poesia de Goytisolo. Aquesta poesia en què, entre d'altres qüestions, apareix la dona com a constant.

M'interessa el món de la dona, molt més que el món dels homes, que és molt avorrit. Els homes sempre parlen del mateix, en canvi les dones són diverses, fan trampa, fabulen, són molt més amoroses. Perquè les dones, quan menteixen, menteixen bé, i els homes estafen. A les dones els tinc més afecte.

De les dones que estima va aprendre la canço del silenci i encara que no sap què serà dels seus desitjos, quan les dones menteixen tant i tant, acaba enamorant-s'hi.

Quan descobreixes la tendresa en la teua dona, en la teua filla, en les teves amigues, descobreixes un món preciós, intensament amagat, perquè és un món que ho faria tot més agradable. Passa que el marxisme està infiltrat en un sector molt ampli de les dones, que aleshores actuen amb el patró de l'home, cosa més desagradable que el propi món dels homes. Ja saps: no hi ha pitjor amo que el cap de vara.

I la por? La por, la melancolia, la tristesa, aquests temes tan presents en els teus poemes. Ets un personatge trist, melancòlic i angoixat?

A voltes sóc trist i melancòlic, a voltes alegre i vital. Són cares de la mateixa moneda. No conec ningú que sempre sigui d'una manera o altra.

Es queixa quasi amb ràbia que l'estàtua del general, que va ser un home molt odiat, continui damunt del seu monument equestre. El que més l'indigna és que hagi pujat un cavall qui mai no va muntar-ne cap.

Però jo no em queixo de res. I menys de l'existència d'aquest poeta de fina ploma, exquisit vers i profunda inspiració. Goytisolo és una d'aquestes persones que et fan creure, de vegades, només de vegades, que continuen existint els éssers humans capaços d'emocionar i emocionar-se, quan de vegades algú et somriu tímidament en un supermercat. ■

Marisa Híjar

